

Nr 1 Januari 1966

Kr 2.00
(inkl. oms)

Det Bästa

ur Readers Digest

ARTIKLAR AV BESTÅENDE VÄRDE:

Den oföddes hemliga värld	11
Monte Carlo — hårdaste bilrallyt	15
Kvickt sagt	20
Den människan glömmer jag aldrig	21
Kashmir, krutdunk i Asien	26
Atomkraften och människan	32
Din röst är du	35
Insängd i brinnande bombplan	38
Snabb bot för bräck	44
Betalningskris hotar världshandeln	47
Mitt liv med "Charlie"	52
Katastrofhot i julkatten	56
Är ni fin på engelsk stavning?	62
USAs verkliga negerproblem	64
Vad far gör är alltid fel	71
Stora fågelskådardagen	73
Samoa, det återvunna paradiset	84
Fem små grisar	97
Turner, guldkantad målare	102
Husmorsbudget på statsnivå	109
Så spider Castro revolutionen	112
Vad vet ni om el-lampor?	117
Jag fick tid att tänka	123
I Vår Herres hage	127
Rudyard Kipling: Svarta fåret	130
Stadigt sällskap — varför det?	145
Ärsregister för 1965	171

MANADENS BOK:

En risk på miljonen	148

*En rysare ur verkligheten. Berättelsen om
luftskeppet R 101:s undergång*

Världens mest lästa tidskrift. Utgiven på 14 språk.

Köpes i över 26 miljoner ex. varje månad.

USA:s verkliga negerproblem

En ansedd politisk skriftställare analyserar här en utveckling av USA:s rasproblem som hotar att förändra den amerikanska livsformen till oigenkännlighet och som ingen lagstiftning om medborgerliga rättigheter och desegregation ensam förmår hejla

Utdrag ur

"THE MAKING OF THE PRESIDENT — 1964"

THEODORE H. WHITE

NEGERUPPLEPPEN 1964 (och 1965) var den första hårdhänta varningen till det amerikanska samhället och de amerikanska politkerna att, innan det blir för sent, ta itu med förhållanden som kan komma att i grunden förändra hela den amerikanska livsformen.

Den osminkade sanningen är att USA:s storstäder är på väg att förvandlas till negerstäder. Än så länge finns det bara en stor amerikansk stad där negerna är i majoritet, nämligen Washington. Men om den nuvarande trenden i befolkningsutvecklingen fortsätter, kommer år 1980 negerna att vara i majoritet i Detroit, Cleveland, Baltimore, Chicago och St. Louis. År 1990 kommer — om trenden fortsätter — den amerikanska sam-

hällsbilden att ha förändrats därtill att sju av landets tio största städer (alla utom New York, Los Angeles och Houston) har färgad majoritet. Det amerikanska samhället kommer att erbjuda bilden av våldliga stadsområden, där en stor och växande negerbefolkning lever sammanpackad i cityslum, medan de vita desperat kämpar för att hålla sina ställningar i förstäderna.

Vi måste blicka bakåt i tiden för att fatta den fulla innebörden av denna förändring. Fram till 1940 bodde 75 procent av negerna i Södern, och den stora flertalet av dem var i praktiken analfabeter, utestängda från samhällsgemenskapen och så hårt efterhållna av polisen att deras förhållande till lagen och dess väktare kan

betecknas med ett enda ord: fruktan. Så kom andra världskriget, rustningsindustrin förvandlade den amerikanska Norden till en enda stor åsja — och draget i den ässjan sög tiotusentals negerarbetare upp för Mississippi-dalen och Atlantkusten. Efterkrigstidens högkonjunktur höll ässjan brinnande för fullt, och folkvandringen från Södern fortsatte. Vissa år under 50-talet flyttade ända till tvåhundra tusen negrer till industricentra i norr och väster.

Flytningen medförde två förändringar. Dödstalet bland negerna sjönk och födelsetalet steg. På de tjugua åren mellan 1940 och 1960 föröknades negerbefolkningen i New York och Philadelphia, medan den trefaldigades i Chicago och Detroit och femfaldigades i Los Angeles.

Nu har invandringen söderifrån minskat, men till följd av det höga födelsetalet bland stadsnegerna — cirka 40 procent högre än födelsetalet för vita — fortsätter den svarta stadsbefolkningen att växa. I storstäderna, där sjukvård och andra sociala förhållanden står till buds och samhället påtar sig ansvaret för familjen, förökar sig negerna snabbare än någonsin förr. I Chicago exempelvis är deras "naturliga" förökningstakt nio gånger högre än före kriget. Chicagonegerernas fruktsamhet steg under åren 1950 till 1960 tre gånger snabbare än frukt-

THEODORE H. WHITE, politisk skriftställare, romanförfattare och tidigare korrespondent till *Time* med flera tidskrifter, har skrivit två bestsellers: "The Making of the President — 1960" och "The Making of the President — 1964". Den förstnämnda belönades med Pulitzerpriset.

USA:s VERKLIGA NEGERPROBLEM

65

samheten hos Amerikas negerbefolkning i stort. Med andra ord: amerikanska bevitnar nu i sina egna städers svarta ghetton en av de våldsammaste befolkningsexplosionerna genom tiderna.

Något måste ge vika för en sådan explosion, och vad som ger vika är storstadens sociala struktur, när negrer, som flyr undan de omänskligt överbefolkade slumkvartersens stråk och rättor och babbel och skrän, trängs ut i intilliggande stadsdelar. Gata efter gata, kvarter efter kvarter, stadsdel efter stadsdel gnager sig kompakta svarta bosättningar genom hjärtat på de amerikanska städerna, och de vita flyttar ut till förstäderna. I Chicago, Philadelphia och Detroit återkommer samma utvecklingsmönster: förstädernas "vita snara" stryper allt hårdare åt kring en innerstad som blir allt "svartare", och i den strypa innerstaden jäser en oro som närs av fruktan och hat.

Det var inom den strypa, storknadda innerstaden som upploppet 1964 (och 1965) föddes. Till skillnad från tidigare rasupplopp i USA var detta inte upplopp av svarta mot vita eller av vita mot svarta. Det var upplopp av svarta män och ungdomar mot de livsvillkor som de hade funnit — och i icke ringa mån själva skapat — inom storstadens ghetton.

Bättre och sämre. Man måste tränga djupt in i ghettots värld för att till fullo fatta arten och vidden av negernas tragedi — och de ansvarsmåttorna negerledarnas dilemma under det närmaste årtiondet. Den nya lagen om medborgerliga rättigheter gör varken till eller från i storstä-

derna — den syftar bara till att påtvinga Södem rena anständighetsåtgärder som genomförs i alla storsäder i norr för flera år eller rentav årtionden sedan. Lagen om de medborgliga rättigheterna saknar helt enkelt tillämpning i storsadshet, där kravet på "frihet nu" sedan länge är uppfyllt — och där, i hägn av denna "frihet", nya och mera komplicerade problem växer som kräftsvulster.

Immigrationen till storstaden har för de amerikanska negerna blivit ett tveeggat svärd: i staden har många negrer fått det bättre än någonsin för — men många andra har fått det mycket sämre.

Negerernas framgång i många amerikanska städer betecknar en rent svindlande social utveckling. Att ha kastat slaveriets bojar för knappt hundra år sedan, att ha lärt sig att bilda och älska och värda en familj efter att i århundraden ha varit förtämda och exploaterade, att skaffa sig bildning och arbeta sig fram till ledande ställningar i ett så komplicerat och teknokratiskt samhälle som våra dagars Amerika — detta är en bedrift som åtskilliga sedan länge självständiga nationer i Asien, Afrika och Latinamerika inte förmått prestera maken till.

Negerernas framgång är rikt fasetterad. Den yppar sig i den politiska makt som gör det möjligt för negrer att besätta domarämbeten i New York. Den avspeglas i över tiotalet negerförsäders med skinnande nya egendomar på välhållna gröna gräsmattor. Framgången kan också utläsas ur utbildningsstatistiken — år 1947 hade de högre undervisningsanstalterna

(universitet, colleges, specialhögskolor) bara 124.000 icke-vita elever i åldersgruppen 18-19 år; år 1963 inskrevs 286.000. Enbart under 50-talet steg antalet negeringenjörer till det femfaldiga. I dag finner man negrer som beskickningschefer, orkesterledare, höga militärer, för att inte tala om den lysande samlingen av färgade författare, konstnärer, musiker, idrottsmän och politiska ledare. Men tyngre än allt detta väger ändå den stora skaran av arbetsamma, ordentliga färgade familjefäder som uppföstrar sina barn till goda medborgare.

Men om medaljens framsida är ljus, är dess baksida så mycket mörkare. De negrer som flyttade norrut sökte och fann huvudsakligen tungt kroppsligt — i stålverken, konserverfabrikerna, och bilfabrikerna. Sedan ett tiotal år tillbaka har detta slags arbeten varit på avskrivning. Vad som nu står till buds är byggnadsarbete, kvalificerade arbeten som kräver yrkesutbildning, manschetterbeten — och från sådana arbeten är alltför det stora flertalet negrer utestängda, antingen därför att de saknar kompetens eller till följd av fackföreningarnas diskrimineringspolitik. Under 1964 var den totala arbetslösheten i USA 4,6 procent; för icke-vita var den mer än dubbelt så hög: 9,8 procent. Ser man enbart till tonåringarna, blir bilden ännu dystrare: för alla amerikanska tonåringar som sökte plats var arbetslösheten 15 procent, men hela 23 procent av de icke-vita pojkarna och 31 procent av de icke-vita flickorna misslyckades med att finna arbete — och nödgades alltså börja sitt liv som vuxna med en känsla av gagnslöshet.

Man kan därför inte tala om bara ett negersamhälle i storstaden. Man finner överallt två: ett som börjar finna en plats i den moderna amerikanska civilisationen och ett annat som hotas av ekonomiskt, moraliskt och socialt sönderfall.

Biologisk anarki. Det är i det andra av dessa bägge negersamhällen som roten och upphovet till upplöpsen 1964 (och 1965) måste sökas. Det i sönderfall stradda negersamhället hotar både sina rasfränder och sina vita grannar med en fara som knapast kan överskattas: biologisk anarki — en upplösning av familjelivet och familjedisciplinen som är helt oförenlig med amerikansk demokrati i dess hävdvunnna form.

Här måste man gå in på ett ämne som är negerledarna så förhatligt att en sansad diskussion är hårt när omöjlig: den höga frekvensen av utomäktenskapliga barn bland negerna. Man kommer dock inte förbi det. Ty varken den stadgade och ansvarskännande delen av negersamhället eller de drabbade städerna eller USA som helhet kan tolerera ett sexuellt betendemonster som resulterar i ständigt ökande kullar av utomäktenskapliga barn; i total avsaknad av kärlek och trygghet blir dessa barn med naturligtvis nödvändighet asociala och kriminella, och deras omhändertagande belastar andra medborgare, både svarta och vita, som inrättat sitt liv i enlighet med vedertagna västerländska normer för social samlevnad.

Som måtto över det sorgliga ämnet kan man lämpligen sätta ett ord som är gångens bland intellektuella negrer, nämligen "kastning", varmed avses

den brist på självkänsla som är så vanlig hos färgade män. För flera århundraden sedan slets man, hustru och barn obarmhärtigt ifrån varandra av europeiska och arabiska slavnädlare och samvetslösa negerhövdingar, som köpte och sålde människor som boskap. Sedan följde två århundraden då vita män i Nya världen skändade svarta kvinnor och förödmjukade svarta män, som saknade varje möjlighet att värna sina kvinnor och sin stolthet. De svarta männen kunde bara tåga och lida, och så kom det sig, lyder teorin, att faderskapets och familjebildandets ansvar ter sig mindre viktigt för svarta amerikaner än för vita.

Enligt de intellektuella negerna, som har lanserat denna teori, har sedan till denna historiska "kastning" lagts ett alldeles nytt slags "kastning", nämligen de manliga negernas relativt större svårighet att finna arbete i storstaden. Negerkvinnorna kan bli butiksbiträden, maskinskrivare, lärarinnor, och en hel del annat, men för färgade män utan specialutbildning stängs allt flera dörrar. Många, alltför många, finner det allt svårare att försörja en familj; alltför många associerar inte längre sexuellt umgänge och barnaföring med familjebildning. Allt fler faderlösa barn får växa upp utan några av de betendemonster som har sina rötter i familjelivet. De blir en börda och en fara för alla i sin omgivning, svarta såväl som vita.

Denna utveckling kan avläsas i skrämmande statistiska siffror. I USA som helhet föds det åtta gånger fler utomäktenskapliga barn bland negrer än bland de vita, vilket innebär att

en femtedel av alla negerbarn är illegitima. Men i storsstäderna springer siffran i höjden; i det centrala Harlem var över två femtedelar, eller 43,7 procent, av alla barn som föddes 1964 utomäktenskapliga. Över hälften av alla negerbarn i centrala Harlem kommer från hem där endera föräldern är permanent frånvarande.

Vad som starkast slår en när man studerar dessa siffror är dynamiken i utvecklingen — det har ingalunda alltid varit så illa som nu, och det håller snabbt på att bli värre. Under de pressionerna i början av 30-talet fick vita kvinnor och negerkvinnor i staden procentuellt sett lika många barn. I dag får negerkvinnorna 40 procent fler barn än de vita kvinnorna, och skillnaden motsvarar nästan exakt antalet utom äktenskapet födda barn. På så sätt finner sig både de välanpassade negerna och de vita hotade av en främmande kultur, som godtar att barnen växer upp i vildhet. År 1950 var en amerikan av tio icke-vit. I dag är en av nio icke-vit; 1972 kommer en av åtta att vara icke-vit. Av amerikanska barn under 14 år är redan nu en av sju icke-vit, och av barn under ett år en av sex.

Unga vildar. Dessa siffror skulle inte inge oro om de enbart avspeglade en numerär ökning av negerinslaget i storstadsbefolkningen. Det avgörande är inte antalet negrer, utan hurdana dessa negrer är. Den som från födseln fått umbära barnhärtighet och vänlighet visar inte heller barnhärtighet och vänlighet mot andra. Brotslighetstakten i New York tar inte någon hänsyn till ras, men under hand har magistraten låtit

förstå att uppskattningsvis 80 procent av alla brott i New York begås av vad man kallar "icke-vita" — dvs. negrer och puertorikaner — övervägande i de övre tonåren och lägre tjugoåren.

Dessa ungdomar utgör ett element som ingen tycks veta vad man skall ta sig till med. Uppvuxna utan kärlek, utan familjetrygghet, utan traditioner, utan någon kultur utom TV, driver de redlöst omkring i ett samhälle utan fast struktur. Sitt dagliga bröd får de av underbetalda socialarbetare. Deras hopp är noll och intet, deras mödrar föraktade, deras hem är rämstenen. Kort sagt, de bildar en underkultur i en amerikansk stadskultur, som själv är osäker om sin kurs.

Det kan inte nog kraftigt understrykas att dessa unga vildar utgör ett hot i första hand mot de hyggliga negerfamiljer som rasfördomarna tvingar att bo i samma ghetton som vildarna. Det är de hyggliga negerbarnen som först får ta emot stryk av vildarna, de hyggliga svarta familjerna som först blir utsatta för rån och skövling. Men vildarna är ett hot mot allt och alla. Det var de som satte igång upplöppen 1964 (och 1965) — planlöst, mållöst, utan något medvetet syfte.

Dessa upplöpp var inga rasupplöpp, de var något om möjlig värre: de var ren anarki, en revolt av förvildade ungdomar mot all auktoritet, mot disciplin och ordning, mot ett samhälle som har dröjt alltför länge med att uppmärksamma deras problem.

"Whitney får kirra det!" Eftersom verkningarna av upplöppen såkert kommer att göra sig märkbara i årtatal är det alla skäl att försöka analysera deras förutsättningar. Det betecknan-

de för dessa upplöpp är meningslös-
het och anarki; de var i själva verket
bara återspeglningar av två större pro-
blem: dogmen och ledarskapet.

Nöd och genuin förtvivlan låg bakom upplöppen. Men det hårda andliga klimat som utlöste dem skapades av dogmen: den sakrosankta dogmen att allt ont i storsadens negerstäm är den vite mannens fel och endast hans; dogmen att "integration" skulle lösa alla problem.

"Whitney" — den vite mannen — har gjort negerghettot till vad det är, säger dogmen. *Whitney* fyllde gatorna med sopor, avlade de faderlösa barnen, smutsade ner skolor och hem, likaväl som han utestängde negerna från alla bra arbeten. Så det får bli *Whitneys* sak att klara biffen. ("Du som ska vara så klyftig får kirra det — det är du som har ställt till med det.") Och genom att framtälla *Whitney* som ärkefienden, lamslår dogmen all utveckling mot en bättre ordning i negersamhället och hindrar negerledarna att ta på sig ansvaret för en dylik utveckling. Dogmen kräver av negerledarna att de skall anklaga och fördöma samhället, de vitas samhälle. Den förbjuder dem att erkänna detta samhälles tafatta och trevande, men uppriktiga bemödanden att göra slut på fördömnarna. Negerledarna måste förhålla sig passiva, stå som maktlösa åskådare till upplöpp och plundring — och förklara för sina barn och sina anhängare att sådant är orätt men att allsammans är samhällets fel.

I flera månader före Harlemupplöppen 1964 hade ett serieprogram i TV från New York bjudit på en rad framträdanden av briljanta och talföra

representanter för negerintelligentien, vilka restlöst fördömde varje detalj i stadens och landets maktsstruktur. Dessa uttall skaffade aggressiva ungdomar ett slags förhåndsabsolution för praktiskt taget vilka brott mot lag och ordning som helst.

Men framförallt lamslår dogmen allt fruktbart planerande och tänkande — på nästan alla områden motverkar den mänskliga tillämpningen av ordet "integration" just de syften som den förmodas främja. När det exempelvis gäller bostadsfrågan, är nästan alla negerledare eniga om att den svarta befolkningsexplosionen är så våldsam att minsta spricka in i en vit stadsdel inom några år blir en bräsch genom vilken negrer i tusental trängs in och skapar en ny svart eller "segregerad" stadsdel som ger stoff för nya anklagelser mot de vita. Det enda sätt varpå en inflyttning av negrer i nya samhällen kan ske utan allvarliga störningar av dessa samhällens jämvikt är genom en noga planerad "kontrollerad integration". En avveckling av de existerande svarta ghettona kräver en ytterst omsorgsfull och detaljerad planering. Men dogmen förbjuder sådan planering, och därför ligger katastrofen alltid på lur.

Vitt hopp: klokt svart ledarskap. Negerernas försök att finna ledare bland sina egna stöter på mycket stora och speciella svårigheter. En sådan svårighet är att de vita har nivellerat alla negrer, kommit dem alla att te sig så billiga och föraktliga i varandras ögon, att de mäter sina hjältar med det mått av bitterhet som de förstår uppväcka hos de vita. En annan komplikation är TV-folkets jakt efter

dramatiska effekter, demagogiskt be-
gåvade negrer som tänder lidelserna
och ger en medryckande show — och
kommer de ansvarskännande, sansade
negerna att verka tama och ointres-
santa. Ytterligare en komplikation är
det inbördeskrig som i tyngst pågått
inom alla svarta samhällen i Norden.
Ty trots att alla negrer delar den plå-
ga som livet i den vita storstaden ut-
gör för dem, är de uppdelade i två
läger: de som vill försöka arbeta sig
fram till en plats i det amerikanska
samhället sådant det är, och de som
förtvivlar och bara önskar skapa kaos.
De som försöker ta del i kommunala
angelägenheter och göra en insats för
att åstadkomma drägligare levnadsför-
hållanden utpekats strax som förräda-
re. Ofta finner sig hela den svarta me-
nigheten tvungen att ge sitt samlade
stöd åt psykopater som de flesta per-
sonligen ogillar och ser ner på. Ingen
av de skränfocar som satte igång
gatumupproppen i storstäderna 1964
hade några andra meriter för ledar-
skap än hat mot den vite mannen.

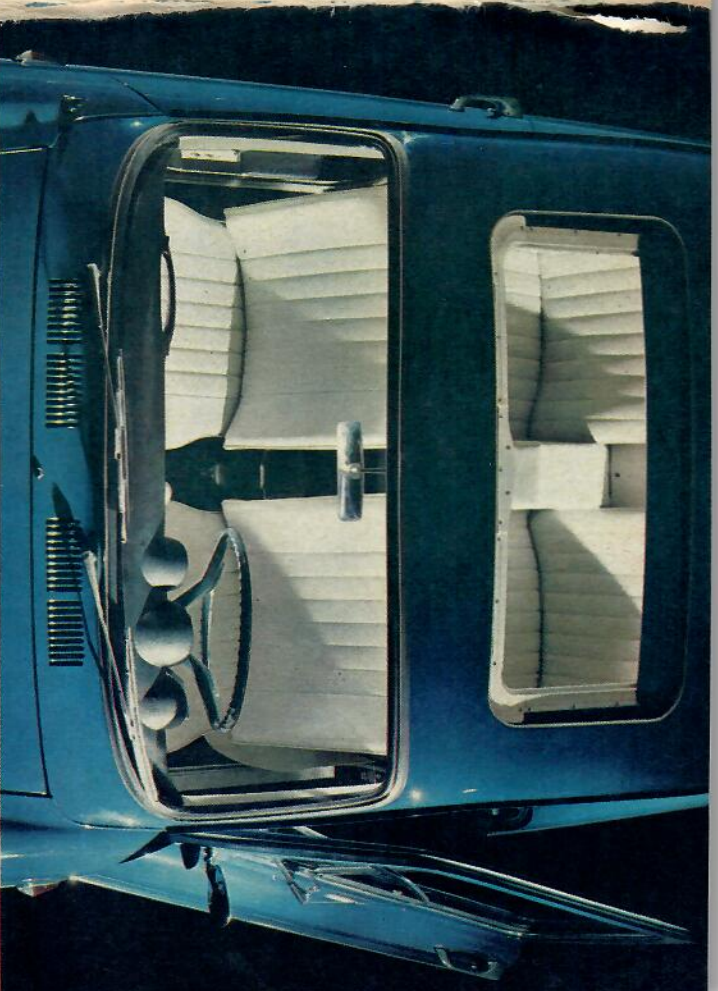
När oron äntligen lade sig var det-

När Carl T. Rowan, som nu är chef för Förenta staternas Informations-
styrelse, var amerikansk ambassadör i Finland, brukade de finska journa-
listerna häpna över hans beredvillighet att vid informella intervjuer oför-
blommerat och utan att skona sig själv berätta om sina erfarenheter som
neger i Förenta staterna. Särskilt fäste de sig vid en historia. Rowan berät-
tade att han hållit på att klippa gräsmattan utanför sitt hus i Washington.
En vit man kom körande förbi i sin stora bil och stannade, anropade ho-
nom med det vanliga nedlåtande tilltalsordet till negertjänare "boy" och
frågade hur mycket han tog i timmen. Rowan svarade att hans enda be-
taining för att klippa gräsmattan var "att frun i huset låter mej bo ihop
med henne".

-Werner Wikström i *New York Times Magazine*

ta inte bara en följd av maktåtgärder
från samhällets sida, utan det kunde
också till stor del tillskrivas ingripa-
den av politiska ledare som negerna
själva hade utsatt genom val. Dessa
negerledare utgör i stort sett en verk-
lig elit. De flesta tidningsrubrikerna
ägnas sådana skrämmande undantag
från denna regel som Adam Clayton
Powell i New York. Men på varje
folkvald Powell kommer det i varje
stad minst fem andra som är lika bil-
dade, dugliga och ansvarskännande
som de yppersta bland de vita folk-
representanterna. Det är dessa män
som har de bästa förutsättningarna att
komma till rätta med den jäsande oron
inom negergheterna.

Få av dem kommer på tidningarnas
förstasidor eller är kända utanför sin
egen hemort. Och ingen vit man kan
hjälpa dem i deras strävanden, ty lov-
ord från det vita bara försvagar deras
position i det inbördeskrig som pågår
inom deras egna samhällen. Men i
dessa mäns dilemma, och i deras sätt
att lösa det, ligger nyckeln till de ame-
rikanska storstädernas framtida öde.

Volkswagen 1600 TL

—verkligen något att tala om!

Ja, titta själv!
Titta på inredningen. Ljus,
rymlig och med bekväm ele-
gans. De breda, separata
framsätena är skönt skäl-
de. Lika bekvämt baksäte
med infällbart armstöd och
på golvet behagliga textil-
mattor. Det yttre visar upp

en ny och sportig profil, USA-
inspirerad med s.k. fast-back.
VW 1600 TL har en 65 hk
motor som ger härlig om-
körningssäker acceleration
och hög marschfart. Skiv-
bromsar fram. Två rejäla
bagageutrymmen. Dubbel-
värme med parkeringsvär-

more som standard. "Sällan-
service", som innebär tillsyn
och smörjning endast var
1.000:e mil.

VW-säljaren bjuder gärna
på en provtur
— även om Ni inte
tänker skaffa
bil just nu.

AB Scania-Vabis

VW 1600 TL finns i 7 olika färger.